Piratenpartei: van open source tot open chaos

Portret Piratenpartei

Achtergrond - 15 augustus 2013

Nog geen jaar geleden waren de piraten de nieuwe Groenen: een frisse informele partij die tegen de gevestigde orde schopte en jongeren aansprak die zich bij de traditionele partijen niet thuis voelden. Daarna dreigde de Piratenpartei aan ruzies ten onder te gaan. In de peilingen komen de piraten al lang niet meer boven de kiesdrempel van 5 procent uit.

Het begon zo veelbelovend. In 2006 vormde een groepje internetrechtenactivisten en ex-parlementariërs van andere partijen de Piratenpartei. Ze begonnen de one-issuepartij naar voorbeeld van de succesvolle Zweedse partij Piratpartiet, die opkomt voor internetvrijheid en strijdt tegen de ontmanteling van burgerrechten op het gebied van telefonie en internet. Een idee dat aansloeg bij de privacy-gevoelige Duitsers.

Ook op politiek-organisatorisch gebied beloofden de piraten verandering. Ze wilden transparanter en democratischer zijn dan andere partijen. Dat parlementariërs vier jaar op hun plek blijven zitten was maar ‘oligarchisch’ volgens de piraten. Ze kondigden aan op zoek te gaan naar manieren om burgers direct te vertegenwoordigen, bijvoorbeeld via het internet en jaarlijkse leiderschapsverkiezingen.

Frisse wind

De frisse wind sloeg aan bij het jonge electoraat. Voorheen was Bündnis 90/Die Grünen vooral populair bij jongeren, maar omdat die partij steeds meer tot de gevestigde orde ging behoren, konden de piraten het vacuüm vullen. Ze kregen de afgelopen drie jaar 28.000 leden en kwamen voorbij de kiesdrempel in vier deelstaten. In april 2012 stond de partij in de peilingen zelfs op 13 procent van de stemmen voor de Bondsdagverkiezingen.

Maar zoals vaker bij one-issue partijen rees na het succes snel de vraag: hoe nu verder? Omdat alles democratisch moet worden besloten en het aantal leden zo groot was, werden de piraten het maar niet eens over een programma voor de Bondsdagverkiezingen.

De voorgenomen transparantie keerde zich tegen de partij. Dit voorjaar kwamen alle onenigheden op straat te liggen. De ene partijbons stuurde een dreigende sms naar de ander, die daar op reageerde door met de sms naar de krant te stappen, waarop de eerste hem online uitschold. Uiteindelijke moesten beide ruziemakers - fractievoorzitter Christopher Lauer en zakelijk leider Johannes Ponader - aftreden, maar het kwaad was al geschied. Ook pijnlijk voor de partij was dat Julia Schramm, deelstaatparlementariër in Berlijn, een boek schreef en weigerde dit gratis op internet te zetten, tegen de principes van de partij in.

Afgeschreven

Nog voordat de lijstrekker benoemd was, werd de partij in de Duitse media al afgeschreven. “Niemand verwacht meer dat deze revolutionaire groep in het oranje in de herfst in de Bondsdag zal komen. En terecht. U kunt de piraten als nationale kracht afschrijven”, aldus Der Spiegel al in februari.

In mei probeerden de piraten te redden wat er te redden viel. Op het partijcongres in het Zuid-Duitse Neumarkt werd er een 800 pagina's dik programma doorheen gejaagd. In een paar uur werd besloten dat de piraten in september staan voor het invoeren van een wettelijk basisinkomen, verhoging van de omzetbelasting, het overwinnen van traditionele rolpatronen in families en op de werkvloer en het verbieden van het gebruik van spionagesoftware door de overheid. De verkiezingen gaan de piraten niet met één lijsttrekker in, maar met 16 kandidaten: de lijstaanvoerders uit de deelstaten.

De verkiezingen winnen ze op deze manier niet, voorspelden de Duitse media al in mei. Het programma staat vol met vaagheden, schrijft de Frankfurter Allgemeine Zeitung. De piraten roepen bijvoorbeeld op tot transparantie in het buitenlandse beleid zonder uit te leggen hoe of wat. Ook het basisinkomensplan is weinig concreet: hoeveel het minimuminkomen dan moet worden, staat nergens geschreven.

Digitale revolutie?

Belangrijker is dat de piraten het op hun congres niet eens konden worden over de eigen organisatie. Het oorspronkelijke idee was dat leden via internet zouden bepalen hoe de gedelegeerden in het parlement stemmen: dat zou een een digitale, democratische revolutie betekenen. Maar dit plan haalde tijdens het congres niet de benodigde tweederde meerderheid.

Desastreus, aldus de Süddeutsche Zeitung. Mensen stemmen niet op de Piratenpartei vanwege de standpunten op het gebied van economie of buitenlandse politiek. De partij is alleen interessant als politiek experiment voor

de digitale revolutie, aldus de krant. “Als ze dat niet worden, zijn ze niets meer dan een linkse partij met internetaansluiting. Of de Grünen 2.0. En als ze niet oppassen zijn ze dat binnenkort niet eens meer.”

De laatste keer dat de piraten in de peilingen boven de kiesdrempel van 5 procent uitkwamen was in november 2012.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/artikel/3123/piratenpartei-van-open-source-tot-open-chaos